

Research Paper

Analysis and Explanation of Management Indicators of Bushehr City and Effective Factors in Its Improvement

Saeed Razeghi* Assistant Professor, Department of Industrial Management, Shiraz Branch, Islamic Azad University, Shiraz, Iran

ARTICLE INFO

Received: 2024/02/03
Accepted: 2025/01/19
PP: 137-150

Use your device to scan
and read the article
online

Keywords: Urban
Management, Sustainable
Development, Bushehr
City.

Abstract

Urban management includes a wide range of different issues and activities in technical, administrative, financial and managerial fields. With the development of cities, their management has also changed over time. Cities that have shown less flexibility to changes in this field have usually faced certain issues and challenges. Therefore, in urban management, the promotion and development of indicators is an undeniable issue. Bushehr city is considered as one of the southern cities of the country, which needs urban management due to its economic, geographical and coastal location. The purpose of this research is to analyze the management indicators of Bushehr city and then identify and explain the effective factors in improving the current situation. The research method is descriptive-analytical and based on field data. The data collection tool is a questionnaire. The statistical population consists of 223,504 citizens of Bushehr city. Based on Cochran's formula, the sample size was determined as 384 people and sampling was done randomly. The structural and content validity of the questionnaire was confirmed as well as the reliability with Cronbach's alpha above 0.70. The result of the test showed that urban management indicators were significant at the level of less than 0.05 and equal to 0.000, and the average of the total urban management indicators of Bushehr with a value of 2.163 indicates that their situation is inappropriate. The result of the factor analysis also showed that a total of 18 factors can be emphasized in the field of urban management of Bushehr, which were recognized in 5 general categories. The result of the effectiveness of these factors in improving the urban management of Bushehr using structural equation modeling showed that a total of 18 factors have an influence equal to 52%. In this context, the most influential factor in improving urban management is related to the factor of transparency in accountability and responsibility by managers with an explanation of 0.88 and then the factor of revision in some streets and accesses with an explanation of 0.84.

Citation: Razeghi, S. (2025). **Analysis and Explanation of Management Indicators of Bushehr City and Effective Factors in Its Improvement**, *Journal of Research and Urban Planning*, 16(60), 137-150.
DOI: 10.30495/JUPM.2022.30535.4203

* **Corresponding author:** Saeed Razeghi, **Tel:** +98....., **Email:** saeed.razeghi@iau.ac.ir

Extended Abstract

Introduction

As important social, economic and cultural centers, cities play a very important role in the development of society. Urban management includes a wide range of different issues and activities in technical, administrative, financial and managerial fields. With the development of cities, the type of their management has also changed over time. Cities that have shown less flexibility to changes in this field have usually faced certain issues and challenges. Optimal urban management is of particular importance and checking the status of urban management indicators can help to analyze and improve the performance of cities. Therefore, in urban management, the promotion and development of indicators is an undeniable issue. Bushehr city is considered as one of the southern cities of the country, which needs urban management due to its economic, geographical and coastal location. The purpose of this research is to analyze the management indicators of Bushehr city and then identify and explain the effective factors in improving the current situation.

Methodology

The current research is of a quantitative and applied type and is part of a descriptive-analytical research, which was completed using documentary data (articles, books, Iran Statistics Center, etc.) and field data (completion of a questionnaire). The statistical population of the study included the citizens of Bushehr city. The population of this city was equal to 223,504 people according to the latest population and housing census of 2015. Based on Cochran's formula, the statistical sample was calculated as 384 people. Data collection methods are in two forms: library (documents) and field (survey). The main tool of the research for collecting field data is a researcher-made questionnaire, which was used to check its validity (face validity) from the opinions of experts and specialists in urban planning, as well as university professors. To check the reliability of the questionnaires, 30 questionnaires were completed and Cronbach's alpha coefficient was calculated for the main parts of the questionnaire greater than 0.7. For analysis, the data are summarized, coded and categorized and finally processed to provide the basis for analyzes and connections between these data in order to answer the questions.

SPSS and AMOS software were used for data analysis.

Results and discussion

The assessment of Bushehr city in terms of the status of urban management indicators through the T-Tech test showed that all indicators were significant at the level of less than 0.05 and equal to 0.000. Examining the direction of significance according to the average indicates that the minimum average is related to the index of renewal of the city's worn-out fabric with a value of 1.708 and the maximum average is related to the index of the implementation of culturally oriented programs with a value of 2.52. Comparison of the minimum and maximum average of urban management indicators shows that the situation of Bushehr city is not favorable in this regard. Also, the examination of the test of the total indicators of urban management was significant at the level of less than 0.05 and equal to 0.000. The significant direction with regard to the average shows that the total average is equal to 2.163 and the average value is lower than the average of the test (3). Therefore, it can be concluded that according to the overall average, the state of urban management in Bushehr city is not favorable. The general analysis of urban management indicators shows that Bushehr city is exposed to serious problems in terms of the status of urban management indicators and has achieved poor results in most of these indicators. In such a way that the participation of citizens in urban management is weak and this indicates the weakness of the relationship between local officials and citizens. Also, not paying attention to the principle of legality in city management shows serious flaws in policy making and law enforcement. In addition, the violation of justice in the distribution of services shows the lack of attention to the needs and requirements of all sections of the urban society. In general, the result of other indicators also confirms such a direction that there are many weaknesses in the field of urban management. Among the other examined and weak indicators in the management of Bushehr city, we can mention the lack of accountability of officials, lack of infrastructure development, poor performance in the issue of city safety, lack of management of social harms, etc. The

result of investigating the effect of different factors in improving urban management with structural equation modeling is also the significance of the effect of the independent variables of the research (18 identified factors) on the dependent variable (urban management). In total, it can be said that 18 factors including revision of public investment policies and laws, overlap of long-term goals of urban trustee organizations, appropriate distribution of urban services, increasing citizens' access to electronic and internet services, transparency in accountability and Accountability by managers, presenting the annual performance evaluation of the municipality and its related organizations, equipping the city with various smart systems, using the citizens' point of view in decisions at the neighborhood level, creating and expanding union services and neighborhood offices, etc. Improve effective urban management. Examining the impact of different factors on the state of urban management shows that the total effect value is 0.52, and in total, the investigated factors can explain about 52% of the variance, role-playing and positive effects in the improvement of Bushehr's urban management. According to the results of this model, the most influential factor in urban management is related to the factor of transparency in accountability and responsibility by managers with an explanation of 0.88. The revision index in some streets and accesses can be explained 0.84, the management of reducing urban crimes can be explained 0.76, the creation and expansion of

guild services and neighborhood offices can be explained 0.76 and the identification of the needs of city neighborhoods based on the people's point of view can also be explained 73 They have 0/0 in the field of improving the urban management of Bushehr.

Conclusion

In general, the conclusion of this research shows that the indicators of urban management in Bushehr city are not in a good condition. This situation can be seen from different economic, social, infrastructural and physical aspects. It seems that one of the influential factors in this field is the lack of communication and connection between city managers and citizens; Because the top-down view still exists in the urban area and this is a big obstacle in the development and optimal management of the city. In addition, the result of this research showed that various factors can be effective in improving the management of Bushehr city, that transparency in accountability and responsibility by managers; modification of some streets and accesses; Managing urban crime reduction; The creation and expansion of guild services and neighborhood offices and identifying the needs of city neighborhoods based on the people's point of view are known as the most important of these factors. It seems that the city of Bushehr needs a management perspective based on central participation and development of the city based on sustainable development.

فصلنامه پژوهش و برنامه ریزی شهری

دوره ۱۶، شماره ۶۰، بهار ۱۴۰۴
شاپا چاپی: ۵۲۲۹-۲۲۲۸ - شاپا الکترونیکی: ۳۸۴۵-۲۴۷۶
<https://sanad.iau.ir/journal/jupm/>

مقاله پژوهشی

تحلیل و تبیین شاخص‌های مدیریت شهر بوشهر و عوامل موثر در ارتقای آن

سعید رازقی^۱، استادیار، گروه مدیریت صنعتی، واحد شیراز، دانشگاه آزاد اسلامی، شیراز، ایران

چکیده	اطلاعات مقاله
مدیریت شهری طیف وسیعی از مسائل و فعالیت‌های مختلف در حوزه‌های فنی، اداری، مالی و مدیریتی را شامل می‌شود. با توسعه شهرها، نوع مدیریت آنها نیز در گذر زمان تغییر کرده است. شهرهایی که در این زمینه نسبت به تغییرات انعطاف کمتری نشان داده‌اند، معمولاً با مسائل و چالش‌های خاصی نیز مواجه شده‌اند. بنابراین در مدیریت شهری، ارتقاء و توسعه شاخص‌ها یک موضوع غیر قابل انکار است. شهر بوشهر از جمله شهرهای جنوبی کشور محسوب می‌شود که با توجه به جایگاه اقتصادی، جغرافیایی و ساحلی آن نیازمند مدیریت نظامند شهری است. هدف این پژوهش تحلیل شاخص‌های مدیریت شهر بوشهر و سپس شناخت و تبیین عوامل موثر در ارتقای وضع موجود است. روش تحقیق توصیفی تحلیلی و مبتنی بر داده‌های میدانی است. ابزار گردآوری داده‌ها پرسش نامه است. جامعه آماری را شهروندان شهر بوشهر به تعداد ۲۲۳۵۰۴ نفر تشکیل داده‌اند. بر اساس فرمول کوکران حجم نمونه به تعداد ۳۸۴ نفر تعیین و به صورت تصادفی نمونه گیری انجام شد. روایی ساختاری و محتوایی پرسش نامه تایید و همچنین پایایی نیز با آلفای کرونباخ بالای ۰/۷۰ تایید شد. نتیجه آزمون نشان داد شاخص‌های مدیریت شهری در سطح کمتر از ۰/۰۵ و برابر با ۰/۰۰۰ معنادار بوده‌اند و میانگین مجموع شاخص‌های مدیریت شهری بوشهر با مقدار ۲/۱۶۳ نشانگر نامناسب بودن وضعیت آنها است. نتیجه تحلیل عاملی نیز نشان داد که در مجموع ۱۸ عامل در زمینه مدیریت شهری بوشهر می‌توانند مورد تاکید قرار گیرند که در ۵ دسته کلی شناخته شدند. نتیجه میزان تاثیرگذاری این عوامل در ارتقای مدیریت شهری بوشهر با استفاده از مدلسازی معادلات ساختاری نشان داد که در مجموع ۱۸ عامل دارای تاثیرگذاری برابر با ۵۲ درصد می‌باشند. در این زمینه بیشترین تاثیرگذاری در ارتقای مدیریت شهری مربوط به عامل شفافیت در پاسخگویی و مسئولیت پذیری توسط مدیران با تبیین ۰/۸۸ و سپس عامل تجدیدنظر در برخی خیابان‌ها و دسترسی‌ها با توان تبیین ۰/۸۴ بوده است.	تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۱۱/۱۴ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۱۰/۳۰ شماره صفحات: ۱۳۷-۱۵۰ از دستگاه خود برای اسکن و خواندن مقاله به صورت آنلاین استفاده کنید واژه‌های کلیدی: مدیریت شهری، توسعه پایدار، شهر بوشهر.

استناد: رازقی، سعید (۱۴۰۴). تحلیل و تبیین شاخص‌های مدیریت شهر بوشهر و عوامل موثر در ارتقای آن، فصلنامه پژوهش و برنامه ریزی شهری، ۱۶(۶۰)، ۱۳۷-۱۵۰.

DOI: 10.30495/JUPM.2022.30535.4203

مقدمه

از سال ۱۹۹۰، جهان شاهد افزایش جمعیت در مناطق شهری بوده است؛ چنانچه بین سال‌های ۲۰۰۰-۱۹۹۹، سالانه ۵۷ میلیون نفر بر جمعیت شهری جهان افزوده شده و از سال ۲۰۱۵-۲۰۱۰ سالانه ۷۷ میلیون نفر بر جمعیت ساکنان شهری اضافه گردیده است. بنابراین افزایش جمعیت به طور همسان در سراسر جهان توزیع نشده است و در این میان بیشترین میزان جمعیت را شهرها دارا می‌باشند (Spencer et al, 2020: 116). امروزه جامعه شهری در حال پیچیده شدن است؛ چنانچه مجموعه جدیدی از روابط اجتماعی، میزان بالایی از ارتباط و اهداف رقابت‌پذیری شکل گرفته است (Sharma, 2020: 24) و این موضوع بحث مدیریت و توسعه شهری را دارای اهمیت زیادی نموده است. با توسعه شهرنشینی و افزایش جمعیت شهری، مدیران و برنامه‌ریزان شهری باید به چالش‌های ناشی از توسعه در مناطق شهری، توجه بیشتری نمایند (Visvizi et al, 2018: 128). چالش‌هایی چون آلودگی هوا، ترافیک، کاهش منابع طبیعی و تعارضات اجتماعی نیازمند توجه و راهکارهای مدیریتی موثر هستند (Liu et al, 2014: 25). یکی از رویکردهای مدیریت این چالش‌ها، توسعه پایدار است. توسعه پایدار شهری به معنای تلاش برای ارتقاء کیفیت زندگی در شهرها با حفظ تعادل بین توسعه اقتصادی، اجتماعی و زیست‌محیطی است (Pejic Bach et al, 2020: 462). در توسعه پایدار شهری، تلاش بر افزایش بهره‌وری منابع، کاهش آثار منفی بر محیط زیست، تسهیل دسترسی به خدمات اساسی برای تمامی ساکنان و ایجاد اقتصادهای پویا و نوآورانه در شهرها متمرکز است (Shao et al, 2021). برای تحقق توسعه پایدار شهری، نیازمند یک مدیریت مطلوب و اساسی است (Haldorai & Ramu, 2021). به عبارت دیگر مدیریت مسائل مختلف شهر در چارچوب توسعه پایدار نیازمند، یک دیدگاه همه جانبه به مسائل مختلف است.

مدیریت شهری به مجموعه فعالیت‌ها و فرآیندهایی اطلاق می‌شود که به بهبود عملکرد شهرها از نظر اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی، و زیست محیطی می‌پردازد. این مدیریت شامل برنامه‌ریزی، سازماندهی، هدایت و کنترل منابع و خدمات شهری است (McGill, 2020: 374). (Jamini et al, 2023). مدیریت شهری با ایجاد شرایط مناسب برای سرمایه‌گذاری، ایجاد شغل، و توسعه کسب و کارها، به تحقق توسعه اقتصادی شهر کمک می‌کند (Xu et al, 2020: 4). سیاست‌های مدیریتی صحیح می‌توانند اقتصاد شهر را تحرک و پویا نگه دارند. علاوه بر مدیریت شهری با توجه به برنامه‌ریزی مناسب و ارائه خدمات کیفی، به بهبود کیفیت زندگی ساکنان شهر کمک می‌کند (Attahi, 2019). این شامل فراهم کردن امکانات اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی، مدیریت ترافیک و حمل و نقل، و حفظ زیبایی و سلامت شهر می‌شود (Fariniuk, 2020: 863). از دیگر نکات قابل ذکر این است که مدیریت شهری با تشویق به مشارکت فعال شهروندان در تصمیم‌گیری‌های مرتبط با شهر، افزایش ارتباط اجتماعی و ترویج احساس مسئولیت شهروندی موثر است (Lambert & Donihue, 2020: 905). همچنین برای مدیریت شهری موفق، لازم است با چالش‌هایی چون ترافیک، آلودگی، تعداد جمعیت رشدانده، و مدیریت موثر منابع مالی مواجه شویم (Abdeliawad & Nagy, 2021: 3). برنامه‌ریزی شهری جامع، مشارکت مدنی، استفاده از فناوری اطلاعات، و ترویج الگوهای مسئولانه مصرف منابع می‌توانند به بهبود مدیریت شهری و ایجاد شهرهای پایدار کمک کنند (Almenar et al, 2021).

با توجه به آنچه که بیان شد بین نوع مدیریت شهری و رویکرد توسعه ارتباط معناداری وجود دارد. به عبارت دیگر مدیریت شهری می‌تواند بسترها و زیرساخت‌های لازم را برای تحقق توسعه یک شهر به صورت پایدار فراهم نماید (Nicholls et al, 2020). شهر بوشهر به عنوان یکی از شهرهای بزرگ در قسمت جنوبی ایران قرار گرفته است. این شهر دارای ویژگی‌های جغرافیایی و اقتصادی متنوعی از جمله مجاورت با کرانه ساحلی خلیج فارس، برخورداری از منابع نفتی و گازی، ظرفیت‌های گردشگری و فرهنگ غنی است. تاریخ و پیشینه این شهر نشان می‌دهد که در دوره‌های مختلف، این شهر شاهد تغییرات مختلفی در عرصه‌های گوناگون بوده است. یکی از مسائل مهم این شهر، توسعه و نوع مدیریت آن است. بررسی وضعیت کالبدی، زیست محیطی و اقتصادی این شهر از موضوعات مهمی است که بایستی مورد تاکید قرار گیرد. آنچه که می‌تواند در این زمینه نقش مهمی ایفاء نماید، مدیریت شهر بوشهر است. در واقع برای آنکه بتوان یک آینده نگری مطلوب تری برای شهر بوشهر متصور بود، بایستی وضعیت شاخص‌های مدیریت شهری آن مشخص گردد. شناخت وضعیت مدیریت شهری در عصر حاضر، نقاط تاریک و مبهم و به عبارت دیگر مشکلات و مسائل آن را مشخص نموده و با توجه به وضعیت موجود می‌توان راهبردهای مطلوب را جهت بهبود وضعیت ارائه و تدوین نمود. نکته مهم دیگر اینکه، شهر بوشهر دارای ظرفیت‌های متنوعی است و وضعیت کنونی آن به نظر می‌رسد که با ظرفیت‌های آن تطابق ندارد. بالفعل نمودن این ظرفیت‌ها و توسعه پایدار این شهر نیازمند ارتقای بینش‌های برنامه ریزی مبتنی بر توسعه پایدار و دیدگاه‌های همه جانبه در مدیریت شهری دارد. در این پژوهش مساله اصلی این است که مدیریت و توسعه پایدار شهر بوشهر یک موضوع مهم است که بایستی علاوه بر شناخت وضعیت کنونی مدیریت این شهر، عوامل موثر در ارتقای وضعیت موجود نیز شناخته و تبیین گردد. با این شناخت و تحلیل می‌تواند یک گام رو به جلو برداشت. بنابراین در پژوهش حاضر هدف تحلیل شاخص های مدیریت شهر بوشهر و سپس شناخت و تبیین عوامل موثر در ارتقای وضع موجود است.

پیشینه و مبانی نظری تحقیق

مدیریت شهری به مجموعه فعالیت‌ها، رویکردها، و استراتژی‌هایی اطلاق می‌شود که به منظور بهبود عملکرد شهرها و مدیریت بهینه منابع و خدمات عمومی در محیط شهری اجرا می‌شود. این مفهوم شامل برنامه‌ریزی، توسعه، نظارت، و اجرای سیاست‌ها و پروژه‌هایی است که هدف آن بهبود کیفیت زندگی شهروندان، ارتقاء نظام اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و محیط‌زیستی شهرها است (Onibokun, 2019). مدیریت شهری تلاش برای هماهنگ کردن و یکپارچه کردن اقدامات برای غلبه بر مشکلات و مسائل ساکنان شهرها و ایجاد شهرهایی رقابتی تر و عادلانه تر و پایدارتر است. مدیریت شهری صرفاً مدیریت شهر را برعهده ندارد بلکه جهت پیشبرد شهر به سمت توسعه‌ای همه جانبه و پایدار و کمک به برابری در شهر و یکسان سازی تمامی مناطق از نظر تجهیزات و تاسیسات و امکانات را دارد (Linn, 2019). همچنین ایجاد فضایی مناسب برای ورود بخش خصوصی و واگذاری بخشی از امور و مشارکت دادن شهروندان در امور مدیریتی شهر از مسائلی است که مدیریت شهری باید در نظر بگیرد. مدیریت شهری از برعهده گرفتن نقشی فعال در توسعه، مدیریت و هماهنگ سازی منابع برای دستیابی به اهداف توسعه شهری تعریف شده است. مدیریت شهری، باید در پاسخ دادن و غلبه بر محدودیت‌ها و مسائل شهری به بهترین شکل عمل نماید.

اداره امور شهر امروزه به عنوان یکی از دغدغه‌ها و مسایل مهم برای برنامه ریزان شهری تبدیل شده است. شهرها امروزه در مواجهه با مسایل عمده فضایی - کالبدی هستند که فائق آمدن بر این مشکلات نیازمند مدیریت قوی و یکپارچه می‌باشد. با توجه به همین اهمیت، بحث مدیریت شهری در دوره‌های مختلفی، تفکرات مختلفی را به خود دیده است. از دیدگاه بالا به پایین (تمرکزگرا) در نظام شهری گرفته تا دیدگاه پایین به بالا که نقش مردم و مشارکت آنها را پراهمیت جلوه داده است (Kotter, 2019). مدیریت شهری درست و مبتنی بر روش‌های صحیح همواره بعنوان یک چالش جدی پیش روی متخصصان شهری بوده است. در اواخر قرن بیستم برنامه ریزان شهری متوجه این موضوع شدند که طرح‌ها و برنامه‌های شهری تنها زمانی موفقیت آمیز خواهند بود که متناسب با نیازها و خواسته‌های اقشار، طبقات و خرده فرهنگ های گوناگون و متنوع جامعه تدوین و تبیین گردند (Ragheb & Ahmed, 2022). در همین راستا دیدگاه‌های مشارکتی و مبتنی بر شهروندمداری در تفکرات مدیریت شهری نمود پیدا کرده است. تفکراتی که در نهایت منجر به تغییرات در توسعه شهری و روند پایداری آنها شده است (Zeng et al, 2022: 26).

شاخص‌های سنجش مدیریت شهری می‌توانند به عنوان ابزارهایی برای ارزیابی عملکرد و پیشرفت در مدیریت شهری استفاده شوند. این شاخص‌ها به صورت گسترده‌ای از ابعاد مختلف شهری مانند اقتصادی، اجتماعی، محیط‌زیستی، فناورانه، و خدمات عمومی تشکیل شده و می‌توانند به شهرها کمک کنند تا مشکلات خود را شناسایی کنند و برنامه‌های بهینه برای توسعه و بهبود اجرای آن‌ها را اعمال کنند (Valcarcel, 2019: 692). برخی از اصلی‌ترین شاخص‌های سنجش مدیریت شهری عبارتند از:

۱- شاخص‌های اقتصادی شامل رشد اقتصادی، اشتغال، بیکاری، سرمایه گذاری و درآمد شهروندان است. ۲- شاخص‌های اجتماعی شامل آموزش، دسترسی به خدمات بهداشتی، نرخ جرائم، تنوع فرهنگی و اجتماعی، مشارکت شهروندی است. ۳- شاخص‌های محیط زیستی شامل تعداد فضاهای سبز و پارک‌ها، کیفیت هوای شهر، مصرف انرژی و استفاده از منابع طبیعی، مدیریت پسماند و زباله است (Vanoutrive & Huyse, 2023). ۴- شاخص‌های حمل و نقل شامل دسترسی به سیستم حمل و نقل عمومی، کاهش ترافیک، کاهش زمان سفر، کیفیت زیرساخت‌های حمل و نقل است. ۵- شاخص‌های فناوری و نوآوری شامل دسترسی به فناوری اطلاعات و ارتباطات، توسعه استارت‌آپ‌ها و فضای نوآوری و همچنین استفاده از تکنولوژی در ارائه خدمات شهری است. ۶- شاخص‌های خدمات عمومی شامل دسترسی به خدمات بهداشت و درمان، کیفیت آب و فاضلاب و همچنین تامین امنیت و خدمات اورژانس است (De manuel et al, 2021). ارتقاء مدیریت شهری به ویژه به عنوان یک فرآیند پیچیده و چندبعدی، به تأثیرگذاری عوامل مختلف بستگی دارد. از مهمترین این عوامل می‌توان به مشارکت شهروندان، توسعه فناوری، گسترش حمل و نقل عمومی، توسعه شهر هوشمند، توسعه اقتصاد شهری، کاهش مسائل محیط زیستی، اجرای درست سیاست‌ها و قوانین، استفاده از انرژی‌های پاک، استفاده از ظرفیت‌های توسعه، مدیریت کارآمد، تامین منابع مالی و... اشاره نمود (White, 2019).

اکسلی (۲۰۲۰) در بررسی مدیریت شهری و برنامه‌ریزی استراتژیک نتیجه گرفت که مدیریت شهری یک موضوع چندبعدی است و دیدگاه تک بعدی در مدیریت شهری، نتیجه مطلوبی به دنبال ندارد. لمبرت و دونیهو (۲۰۲۰) نتیجه گرفتند که گسترش فرهنگ، آموزش، افزایش دسترسی به فناوری، شفافیت در پاسخگویی، توسعه زیرساخت‌ها و خدمات و همچنین اعتبارات از جمله عواملی هستند که می‌توانند به مدیریت شهری و توسعه آن کمک نمایند. بیسواس و همکاران (۲۰۱۹) در تعیین چارچوب حکمروایی برای مدیریت شهری نشان دادند که

¹ . Huxley

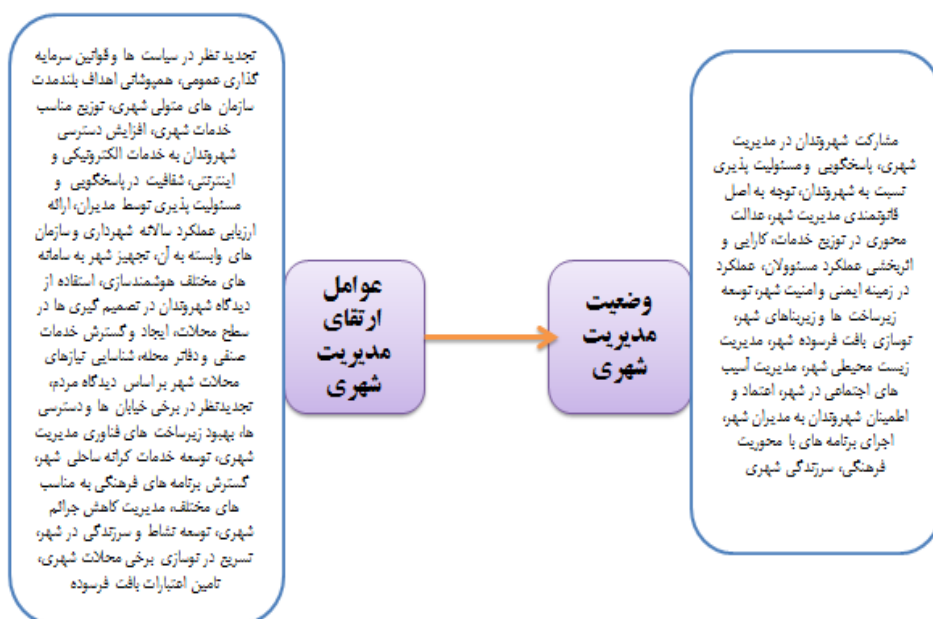
² . Lambert & Donihue

³ . Biswas et al

پاسخگویی، مسئولیت پذیری و همچنین اجرای درست قوانین از مهمترین شاخص‌هایی هستند که در مدیریت شهر موثر بوده و می‌توانند به توسعه شهری کمک نمایند. در این زمینه شفاف سازی از طریق سامانه‌های فناوری را نیز تاکید نموده‌اند. آتی (۲۰۱۹) نیز در ارزیابی اصلاحات مربوط به شاخص‌های مدیریت شهری، نشان داد که اصلاح قوانین و سیاست‌های شهری، مشارکت شهروندان، داشتن بینش همه جانبه، استفاده از ظرفیت‌های توسعه و گسترش خدمات از مهمترین مواردی محسوب می‌شوند که در مدیریت شهری بایستی مورد توجه قرار گیرند. تاراگلیو و همکاران (۲۰۱۹) در بررسی مدیریت هوشمند شهری نتیجه گرفتند که با توجه به تحولات فناوری، شهرها بایستی به سمت مدیریت هوشمند سوق پیدا نمایند. در این زمینه آموزش، مشارکت شهروندان و استفاده از گروه‌های مختلف ذینفع ضروری است. موخامیتو (۲۰۱۹) نتیجه گرفت که رشد فناوری حمل و نقل، اصلاح قوانین، شفافیت، مشارکت شهروندان، تامین بودجه، توسعه خدمات و زیرساخت و... از جمله عواملی هستند که تعیین کنند وضعیت مدیریت شهری و همچنین در راستای توسعه آن نیز موثر هستند.

کاوه پور و همکاران (۱۴۰۱) نشان دادند که کارایی و اثربخشی، قانون مداری، اجماع گرایی، مسئولیت پذیری، مشارکت و عدالت محوری از مهمترین شاخص‌های گسترش و توسعه مدیریت شهری محسوب می‌شوند. قربانی و همکاران (۱۴۰۰) در بررسی نقش مدیریت شهری در توسعه پایدار گردشگری شهر بوشهر نتیجه گرفتند که مشارکت و استفاده از نیروی متخصص یکی از شاخص‌های مهم در ارتباط با گردشگری و توسعه شهر بوشهر شناخته شده است. آشتیانی عراقی و همکاران (۱۳۹۹) در تحقیقی با تحقق مدیریت یکپارچه شهری با تاکید بر نقش و قدرت بازیگران سطوح مختلف مدیریت شهری نتیجه گرفتند که وضعیت کلی تحقق مدیریت یکپارچه شهری تهران در حال حاضر در مسیر تحقق نیست. همچنین، نتایج بررسی نقش و قدرت بازیگران سطوح مختلف مدیریت شهری تهران نشان داد که نهادهای دولتی، شهرداری و شورای شهری بیشترین قدرت را در سطوح تصمیم گیری مدیریت شهری داشته است. خادم الحسینی و بهرامی (۱۳۹۸) در نتیجه گرفتند که که پایداری مدیریت شهری در ایزه مربوط به هر شاخص، کمتر از ارزش میانگین می‌باشد. براساس نظرات شهروندان پایداری شاخص‌های مدیریت شهری در وضعیت نامناسبی قرار دارد و در وضعیت کنونی مدیریت شهری ایزه مطابق میل هیچکدام از دو گروه شهروندان و کارشناسان نیست. رحمانی (۱۳۹۷) در شناسایی شاخص‌های مدیریت شهری شهری نتیجه گرفت که مشارکت شهروندان با شهرداری، کارایی و اثربخشی، پاسخگویی به شهروندان، شفافیت، قانونمندی، جهت گیری توافقی، عدالت و بینش راهبردی از مهمترین شاخص‌ها محسوب می‌شوند.

شکل (۱)، مدل مفهومی تحقیق را نشان می‌دهد. با توجه به هدف و چارچوب پژوهش، مدل مفهومی از دو بخش اصلی یعنی شاخص‌های مدیریت شهر و همچنین عوامل موثر در ارتقای آن تشکیل شده است. بر اساس مدل مفهومی، عوامل متنوعی می‌توانند روی مدیریت شهر تاثیرگذار باشند. این ارتباط و تاثیرگذاری در قالب مدل زیر ارائه شده است تا بتوان با استفاده از نتایج پژوهش مورد تبیین قرار گیرد.

شکل ۱- مدل مفهومی تحقیق

¹ .Attahi

² . Taraglio et al

³ . Mukhametov

مواد و روش تحقیق

پژوهش حاضر از نوع کمی و کاربردی و جز تحقیقات توصیفی - تحلیلی است که برای تکمیل آن از داده‌های اسنادی (مقالات، کتاب‌ها، مرکز آمار ایران و ...) و میدانی (تکمیل پرسشنامه) استفاده شده است. جامعه آماری پژوهش مورد نظر شامل شهروندان شهر بوشهر بوده است. جمعیت این شهر بر اساس آخرین سرشماری نفوس و مسکن ۱۳۹۵، برابر با ۲۲۳۵۰۴ نفر بوده است. بر اساس فرمول کوکران، نمونه آماری به تعداد ۳۸۴ نفر محاسبه شد. روش‌های گردآوری داده‌ها به دو صورت کتابخانه (اسنادی) و میدانی (پیمایشی) است. ابزار اصلی پژوهش برای جمع‌آوری داده‌های میدانی پرسشنامه محقق ساخته است که برای بررسی روایی آن (روایی صوری) از نظرات کارشناسان و متخصصان برنامه‌ریزی شهری و همچنین اساتید دانشگاهی استفاده شده است. برای بررسی پایایی پرسشنامه‌ها، ۳۰ پرسش نامه تکمیل و ضریب آلفای کرونباخ برای بخش‌های اصلی پرسشنامه بیشتر از ۰/۷ محاسبه شد. لازم به ذکر است پرسشنامه در قالب طیف پنج قسمتی لیکرت (۱= بسیار کم/بد، ۲= کم/بد، ۳= متوسط، ۴= زیاد/خوب، ۵= بسیار زیاد/خوب) طراحی شده است. برای توزیع و تکمیل پرسشنامه‌ها در میان شهروندان از روش کاملاً تصادفی استفاده به عمل آمده است. جهت تحلیل، داده‌ها خلاصه، کدگذاری و دسته‌بندی و در نهایت پردازش می‌شوند تا زمینه تحلیل‌ها و ارتباط‌ها بین این داده‌ها به‌منظور پاسخگویی به سؤالات فراهم آید. جهت تحلیل داده‌ها، نرم افزارهای SPSS و AMOS استفاده شد. جهت سنجش و تحلیل داده‌ها از روش‌های کمی استفاده شده است که شامل مدلسازی معادلات ساختاری و همچنین تحلیل عاملی و تی تک نمونه‌ای بوده است. در روش معادلات ساختاری، بر اساس مدل ترسیم شده مبتنی بر مبانی نظری، شاخص‌های مختلف در مدل قرار گرفته و میزان تاثیرگذاری هر یک از عوامل در ارتقای وضعیت موجود مشخص شده است.

جدول ۱- ابعاد، شاخص‌ها و محاسبه میزان پایایی محاسبه شده

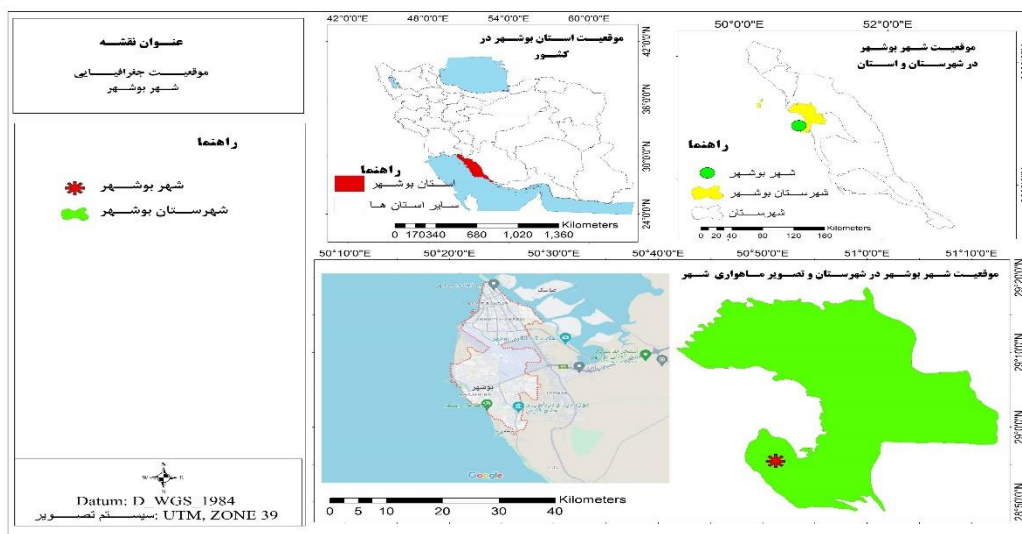
ابعاد	شاخص	تعداد متغیر	آلفای کرونباخ
وضعیت مدیریت شهری	مشارکت شهروندان در مدیریت شهری، پاسخگویی و مسئولیت‌پذیری نسبت به شهروندان، توجه به اصل قانونمندی مدیریت شهر، عدالت محوری در توزیع خدمات، کارایی و اثربخشی عملکرد مسئولان، عملکرد در زمینه ایمنی و امنیت شهر، توسعه زیرساخت‌ها و زیربنای شهر، نوسازی بافت فرسوده شهر، مدیریت زیست محیطی شهر، مدیریت آسیب‌های اجتماعی در شهر، اعتماد و اطمینان شهروندان به مدیران شهر، اجرای برنامه‌های با محوریت فرهنگی، سرزندگی شهری	۱۳	۰/۷۶۵
عوامل ارتقاء مدیریت شهری	تجدید نظر در سیاست‌ها و قوانین سرمایه‌گذاری عمومی، همپوشانی اهداف بلندمدت سازمان‌های متولی شهری، توزیع مناسب خدمات شهری، افزایش دسترسی شهروندان به خدمات الکترونیکی و اینترنتی، شفافیت در پاسخگویی و مسئولیت‌پذیری توسط مدیران، ارائه ارزیابی عملکرد سالانه شهرداری و سازمان‌های وابسته به آن، تجهیز شهر به سامانه‌های مختلف هوشمندسازی، استفاده از دیدگاه شهروندان در تصمیم‌گیری‌ها در سطح محلات، ایجاد و گسترش خدمات صنفی و دفاتر محله، شناسایی نیازهای محلات شهر بر اساس دیدگاه مردم، تجدیدنظر در برخی خیابان‌ها و دسترسی‌ها، بهبود زیرساخت‌های فناوری مدیریت شهری، توسعه خدمات کرانه ساحلی شهر، گسترش برنامه‌های فرهنگی به مناسب‌های مختلف، مدیریت کاهش جرائم شهری، توسعه نشاط و سرزندگی در شهر، تسریع در نوسازی برخی محلات شهری، تامین اعتبارات بافت فرسوده	۱۸	۰/۸۰۱

محدوده مورد مطالعه

بندر بوشهر بزرگترین شهر و مرکز استان بوشهر می‌باشد که در جنوب غربی ایران و در کرانه شمالی خلیج فارس قرار دارد. مساحت کل اراضی محدوده قانونی شهر ۸۲۸۹ هکتار است که از این مقدار تنها ۱۸۸۰ هکتار مربوط به بافت پرشهری است و مابقی اراضی به کاربری‌های فراشهری اختصاص دارد. این شهر که در واقع به‌صورت یک شبه‌جزیره در بخش مرکزی شهرستان بوشهر قرار دارد، فقط از سمت شرق با خشکی ارتباط دارد. بوشهر ۱۸ متر از سطح دریا ارتفاع دارد و دارای آب و هوای نیمه بیابانی گرم است. این شهر یا هم‌سطح دریا یا در برخی قسمت‌ها پایین‌تر از سطح دریا قرار دارد. بوشهر فقط از سمت شرق به خشکی راه دارد که در این قسمت جاده ورودی به شهر به نام جاده شیراز - بوشهر قرار دارد. ساحل این شهر از مهمترین جاذبه‌ها و محدودهای گردشگری و تفریحی محسوب می‌شود که همواره بخش زیادی از اوقات فراغت شهروندان در این محدوده سپری می‌شود.

بوشهر پرجمعیت‌ترین شهر استان بوشهر و سومین شهر پرجمعیت جنوب ایران به‌شمار می‌رود. طبق سرشماری نفوس و مسکن سال ۱۳۸۵ جمعیت شهر بوشهر ۱۷۷۶۳۰ نفر و ۴۲۷۷۷ خانوار بوده‌اند. براساس آمار بیشترین تراکم ابتدا در مرکز شهر و سپس به ترتیب در محلات

سنگی و بهمنی بوده‌است. در سال ۱۳۹۵ طبق سرشماری نفوس و مسکن جمعیت بوشهر ۲۲۳۵۰۴ نفر و ۶۳۸۲۰ خانوار بوده‌است. مقایسه جمعیت سال ۱۳۸۵ و ۱۳۹۵ نشان می‌دهد که نرخ رشد جمعیت مثبت و افزایشی بوده است.

شکل ۲ - موقعیت جغرافیایی و نقشه شهر بوشهر (بازترسیم، نگارنده، ۱۴۰۲)

بحث و یافته‌های تحقیق

توصیف ویژگی‌های شخصی افراد مورد مطالعه

یافته‌های پژوهش درخصوص وضعیت متغیر جنس پاسخگویان نشان می‌دهد که ۶۳ درصد را مردان و ۳۷ درصد را زنان تشکیل داده‌اند. همچنین حداقل سن ۲۴ سال و حداکثر سن ۵۸ سال بوده است. در این زمینه بیشترین حجم نمونه در گروه سنی ۴۱ تا ۵۰ سال با ۴۶/۹ درصد بوده است. همچنین از لحاظ متغیر تحصیلات نیز بیشترین حجم نمونه مربوط به گروه لیسانس با ۴۴/۵ درصد و سپس دیپلم با ۲۹/۲ درصد بوده است. علاوه بر این ۶/۶۸ درصد را فوق لیسانس، ۲/۶ درصد را دکتری و ۱۶/۹ درصد را زیردیپلم تشکیل داده‌اند. بررسی توزیع فراوانی مربوط به متغیرهای جنس، سن، تحصیلات و سابقه سکونت نشان می‌دهد که توزیع مناسبی وجود دارد و در این پژوهش سعی شده که دیدگاه و نظرات تمامی افراد با ویژگی‌های مختلف گردآوری شود. این موضوع به افزایش دقت نتایج و تعمیم پذیری آنها کمک می‌نماید.

جدول ۲- توزیع فراوانی مربوط به نمونه آماری

متغیر	گزینه	فراوانی	درصد	درصد تجمعی
جنس	مرد	۲۴۲	۶۳	۶۳
	زن	۱۴۲	۳۷	۱۰۰
سن	۲۴ تا ۳۰ سال	۴۵	۱۱/۷	۱۱/۷
	۳۱ تا ۴۰ سال	۴۶	۱۲	۲۳/۷
	۴۱ تا ۵۰ سال	۱۸۰	۴۶/۹	۷۰/۶
	۵۱ تا ۵۸ سال	۱۱۳	۲۹/۴	۱۰۰
تحصیلات	زیردیپلم	۶۵	۱۶/۹	۱۶/۹
	دیپلم	۱۱۲	۲۹/۲	۴۶/۱
	لیسانس	۱۷۱	۴۴/۵	۹۰/۶
	فوق لیسانس	۲۶	۶/۸	۹۷/۴
	دکتری	۱۰	۲/۶	۱۰۰
دیدگاه نمونه آماری نسبت به وضعیت مدیریت شهری	خیلی ضعیف	۱۲۰	۳۱/۳	۳۱/۳
	ضعیف	۲۰۱	۵۲/۳	۸۳/۶
	متوسط	۵۲	۱۲/۵	۹۷/۱
	خوب	۱۰	۲/۶	۹۹/۷
	خیلی خوب	۱	۰/۳	۱۰۰

همچنین در مجموع بررسی دیدگاه نمونه (جدول ۲) نسبت به وضعیت مدیریت شهر بوشهر نشان می‌دهد که ۳۱/۳ درصد (۱۲۰ نفر) گزینه خیلی ضعیف و ۵۲/۳ درصد (۲۰۱ نفر) گزینه ضعیف را انتخاب نموده‌اند. بنابراین ۸۳/۶ درصد نمونه آماری وضعیت مدیریت شهر بوشهر را ضعیف ارزیابی نموده‌اند. همچنین ۱۳/۵ درصد (۵۲ نفر) گزینه متوسط، ۲/۶ درصد (۱۰ نفر) گزینه خوب و ۰/۳ درصد (معادل ۱ نفر) گزینه خیلی خوب را انتخاب نموده‌اند. در مجموع مقایسه پاسخ‌ها نشانگر ضعیف بودن مدیریت شهر بوشهر در زمان حاضر از دیدگاه شهروندان است.

ارزیابی شهر بوشهر از لحاظ وضعیت شاخص‌های مدیریت شهری

ارزیابی شهر بوشهر از لحاظ وضعیت شاخص‌های مدیریت شهری از طریق آزمون تی تک نمونه‌ای نشان می‌دهد (جدول ۳) که تمامی شاخص‌ها در سطح کمتر از ۰/۰۵ و برابر با ۰/۰۰۰ معنادار بوده‌اند. بررسی جهت معناداری با توجه به میانگین نشانگر آن است که حداقل میانگین مربوط به شاخص نوسازی بافت فرسوده شهر با مقدار ۱/۷۰۸ و حداکثر میانگین مربوط به شاخص اجرای برنامه‌های با محوریت فرهنگی با مقدار ۲/۵۲ بوده است. مقایسه حداقل و حداکثر میانگین شاخص‌های مدیریت شهری نشان می‌دهد که وضعیت شهر بوشهر در این زمینه مطلوب نیست. همچنین بررسی آزمون مجموع شاخص‌های مدیریت شهری در سطح کمتر از ۰/۰۵ و برابر با ۰/۰۰۰ معنادار بوده است. جهت معناداری با توجه به میانگین نشان می‌دهد که مجموع میانگین برابر با ۲/۱۶۳ بوده و مقدار میانگین کمتر از حد متوسط آزمون (۳) بوده است. بنابراین می‌توان نتیجه گرفت که با توجه به میانگین کل نیز، وضعیت مدیریت شهری در شهر بوشهر مطلوب نیست.

تحلیل کلی نتایج نشان می‌دهد که شهر بوشهر از لحاظ وضعیت شاخص‌های مدیریت شهری در معرض مشکلات جدی قرار دارد و در اکثر این شاخص‌ها به نتیجه ضعیف رسیده است. بگونه‌ای که مشارکت شهروندان در مدیریت شهری ضعیف است و این نشان‌دهنده ضعف در ارتباط مسئولین محلی با شهروندان است. همچنین عدم توجه به اصل قانونمندی در مدیریت شهر، نشان از نقص‌های جدی در سیاست‌گذاری و اجرای قانون دارد. علاوه بر این نقض عدالت در توزیع خدمات نشانگر عدم توجه به نیازها و نیازمندی‌های تمام اقشار جامعه شهری است. در مجموع نتیجه دیگر شاخص‌ها نیز چنین جهتی را تایید می‌نماید که ضعف‌های زیادی در حوزه مدیریت شهری وجود دارد. از دیگر شاخص‌های بررسی شده و ضعیف در حوزه مدیریت شهر بوشهر می‌توان به عدم پاسخگویی مسوولان، عدم توسعه زیرساخت‌ها، عملکرد ضعیف در بحث ایمنی شهر، عدم مدیریت آسیب‌های اجتماعی و غیره اشاره نمود که در جدول (۳) به آنها اشاره شده و وضعیت هر کدام نیز گزارش شده است.

جدول ۳- ارزیابی شهر بوشهر از لحاظ وضعیت شاخص‌های مدیریت شهری (آزمون تی تک نمونه‌ای)

وضعیت شاخص	مبنای آزمون = ۳				T	شاخص
	فاصله اطمینان در سطح ۹۵ درصد		میانگین	سطح معنی داری		
	حد بالا	حد پایین				
ضعیف	-۰/۸۹۰	-۱/۰۴	۲/۰۳۱	۰/۰۰۰	-۲۴/۳	مشارکت شهروندان در مدیریت شهری
ضعیف	-۰/۸۲۱	-۱/۰۶	۲/۰۵۷	۰/۰۰۰	-۱۵/۲	پاسخگویی و مسئولیت پذیری نسبت به شهروندان
ضعیف	-۰/۶۹۶	-۰/۹۵۴	۲/۱۷۴	۰/۰۰۰	-۱۲/۶	توجه به اصل قانونمندی مدیریت شهر
ضعیف	-۰/۷۳۵	-۱/۰۰۴	۲/۱۳۰	۰/۰۰۰	-۱۲/۷	عدالت محوری در توزیع خدمات
ضعیف	-۰/۳۶۸	-۰/۶۸۳	۲/۴۷۴	۰/۰۰۰	-۶/۵۶	کارایی و اثربخشی عملکرد مسئولان
ضعیف	-۰/۳۴۴	-۰/۶۰۳	۲/۵۲۶	۰/۰۰۰	-۷/۲۰	عملکرد در زمینه ایمنی و امنیت شهر
ضعیف	-۰/۵۸۵	-۰/۸۵۲	۲/۲۸۱	۰/۰۰۰	-۱۰/۵	توسعه زیرساخت‌ها و زیربنای شهر
ضعیف	-۱/۱۸	-۱/۳۹	۱/۷۰۸	۰/۰۰۰	-۲۳/۵	نوسازی بافت فرسوده شهر
ضعیف	-۰/۸۸۴	-۱/۱۰	۲/۰۰۵	۰/۰۰۰	-۱۷/۷	مدیریت زیست محیطی شهر
ضعیف	-۰/۸۵۴	-۱/۱۱	۲/۰۱۳	۰/۰۰۰	-۱۴/۶	مدیریت آسیب‌های اجتماعی در شهر
ضعیف	-۰/۸۳۶	-۱/۱۲	۲/۰۲۰	۰/۰۰۰	-۱۳/۴	اعتماد و اطمینان شهروندان به مدیران شهر
ضعیف	-۰/۳۳۶	-۰/۵۵۹	۲/۵۵۲	۰/۰۰۰	-۷/۹۱	اجرای برنامه‌های با محوریت فرهنگی
ضعیف	-۰/۷۴۱	-۰/۹۵۶	۲/۱۵۱	۰/۰۰۰	-۱۵/۵	سرزندگی شهری
ضعیف	-۰/۷۹۰	-۰/۸۸۲	۲/۱۶۳	۰/۰۰۰	-۳۵/۸	مجموع شاخص (وضعیت مدیریت شهری)

شناخت و تبیین عوامل موثر در ارتقای مدیریت شهری

در این بخش اقدام به شناسایی و دسته‌بندی عوامل موثر در ارتقای مدیریت شهری شده است؛ چرا که همه عوامل شناخته شده دارای همبستگی هستند و این همبستگی به محدود کردن آنها در چند عامل کلی منجر می‌شود. با توجه به این مطالعه، در مجموع ۱۸ عامل موثر در ارتقای مدیریت شهری گردآوری و مورد تحلیل قرار گرفت تا از طریق آنها عوامل اصلی و کلان شناخته شود. در مطالعه حاضر برای شناسایی عوامل موثر در ارتقای وضعیت مدیریت شهری، مقدار KMO برابر با (۰/۷۳۸) به دست آمده که نشان دهنده وضعیت مناسب داده‌ها برای تحلیل عاملی است. این مقدار باید بیشتر از ۰/۵۰ باشد. مقدار بارتلت نیز برابر با ۶۱۰۷/۲۰۸ به دست آمده و در سطح ۹۹ اطمینان معنادار (۰/۰۰۰) است.

جدول ۴- مقدار KMO و بارتلت عوامل موثر در ارتقای مدیریت شهری

KMO	۰/۷۳۸
بارتلت (Bartlett Test)	۶۱۰۷/۲۰۸
DF	۱۵۳
Sig	۰/۰۰۰

منبع: مطالعات میدانی نویسندگان، ۱۴۰۲

مقدار ویژه: بیانگر سهم هر عامل از کل واریانس متغیرهاست و هر چه مقدار آن بزرگتر باشد، نشان دهنده اهمیت و تاثیر بیشتر آن عامل است. نتایج جدول (۵) نشان می‌دهد که عامل اول بیشترین سهم (۴۰/۱۰۵) را در تبیین واریانس کل متغیرهای مربوط به عوامل موثر در ارتقای مدیریت شهری دارد. همچنین عامل دوم با ۱۲/۸۱۲ درصد، عامل سوم با ۱۰/۴۵۹ درصد، عامل چهارم با ۸/۹۳۴ درصد و عامل پنجم با ۶/۳۹۴ درصد از متغیر وابسته را تبیین می‌کنند. در جدول (۵) تعداد عوامل کلان استخراج شده، مقدار ویژه هر یک از آنها، درصد واریانس هر یک از عوامل و درصد تجمعی واریانس آنها ذکر شده است.

جدول ۵- دسته‌بندی عوامل موثر در ارتقای مدیریت شهر بوشهر

عوامل کلان	مقدار ویژه	درصد واریانس مقدار ویژه	درصد تجمعی واریانس
اول	۷/۵۷۹	۴۰/۱۰۵	۴۰/۱۰۵
دوم	۲/۱۲۶	۱۱/۸۱۲	۵۳/۹۱۸
سوم	۱/۸۸۳	۱۰/۴۵۹	۶۴/۳۷۶
چهارم	۱/۶۰۸	۸/۹۳۴	۷۳/۳۱۱
پنجم	۱/۱۵۱	۶/۳۹۴	۷۹/۷۰۴

منبع: مطالعات میدانی نویسندگان، ۱۴۰۲

نامه گذاری عوامل موثر

برای تعیین تعداد عوامل در این تحقیق، عواملی مورد پذیرش قرار گرفتند که مقدار ویژه آنها بزرگتر از ۱ باشد. بر این اساس تعداد ۵ عامل اصلی یا کلان که مقدار ویژه آنها بزرگتر از عدد ۱ بوده، استخراج گردید. در جدول (۶) عوامل موثر در ارتقای وضعیت مدیریت شهری بوشهر، مقادیر ویژه آنها و بار عاملی هر کدام ذکر شده است. در ادامه به نام گذاری و دسته‌بندی این عوامل پرداخته شده است.

عامل اول: نتایج نشان می‌دهد که ۶ متغیر در عامل اول بارگذاری شده‌اند. این متغیرها ۴۰/۱۰۵ درصد از واریانس کل عوامل موثر در ارتقای مدیریت شهری بوشهر را تبیین کرده‌اند. به طور کلی با توجه به عوامل بارگذاری شده در این دسته، عامل کلان اول "ایجاد شفافیت و تجدیدنظر در قوانین و سیاست‌های مدیریت شهری" نام گذاری شد. **عامل دوم:** نتایج نشان می‌دهد که ۳ متغیر در عامل دوم بارگذاری شده‌اند. این متغیرها ۱۱/۸۱۲ درصد از واریانس کل عوامل موثر در ارتقای مدیریت شهری بوشهر را تبیین کرده‌اند. به طور کلی با توجه به عوامل بارگذاری شده در این دسته، عامل کلان دوم "مشارکت شهروندان در مدیریت شهری" نام گذاری شد. **عامل سوم:** نتایج نشان می‌دهد که ۳ متغیر در عامل سوم بارگذاری شده‌اند. این متغیرها ۱۰/۴۵۹ درصد از واریانس کل عوامل موثر در ارتقای مدیریت شهری بوشهر را تبیین کرده‌اند. به طور کلی با توجه به عوامل بارگذاری شده در این دسته، عامل کلان سوم "بهبود خدمات زیربنایی" نام گذاری شد. **عامل چهارم:** نتایج نشان می‌دهد که ۳ متغیر در عامل چهارم بارگذاری شده‌اند. این متغیرها ۸/۹۳۴ درصد از واریانس کل عوامل موثر در ارتقای مدیریت شهری بوشهر را تبیین کرده‌اند. به طور کلی با توجه به عوامل بارگذاری شده در این دسته، عامل کلان چهارم "گسترش فضای نشاط آور در شهر" نام گذاری شد. **عامل پنجم:** نتایج نشان می‌دهد که ۲ متغیر در عامل پنجم بارگذاری شده‌اند. این متغیرها

۶/۳۹۴ درصد از واریانس کل عوامل موثر در ارتقای مدیریت شهری بوشهر را تبیین کرده‌اند. به طور کلی با توجه به عوامل بارگذاری شده در این دسته، عامل کلان پنجم "احیای بافت فرسوده" نام گذاری شد.

بررسی نتایج در سطح عوامل جزئی (خرد) موثر در ارتقای مدیریت شهری بوشهر نشان می‌دهد که بیشترین بار عاملی مربوط به عامل مدیریت کاهش جرائم شهری با مقدار ۰/۸۹۵ بوده است. همچنین دو عامل بهبود زیرساخت‌های فناوری مدیریت شهری با بار عاملی ۰/۸۸۷ و ایجاد و گسترش خدمات صنفی و دفاتر محله با بار عاملی ۰/۸۷۷ در رتبه‌های دوم و سوم شناخته شده است.

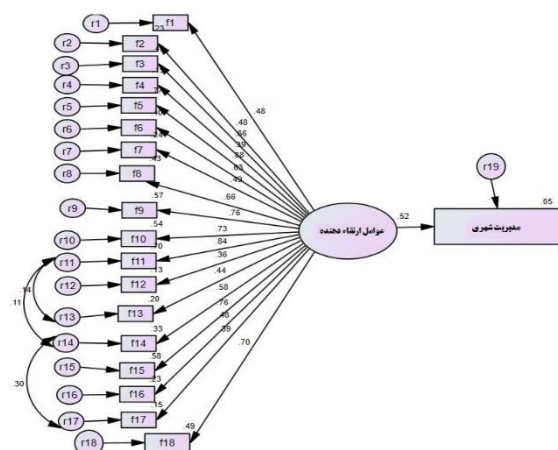
جدول ۶- عوامل موثر در ارتقای مدیریت شهری

عوامل کلان	درصد مقدار ویژه	متغیر(عوامل جزئی)	بار عاملی
ایجاد شفافیت و تجدیدنظر در قوانین و سیاست‌های مدیریت شهری	۴۰/۱۰۵	تجدید نظر در سیاست‌ها و قوانین سرمایه گذاری عمومی	۰/۸۶۷
		همپوشانی اهداف بلندمدت سازمان‌های متولی شهری	۰/۸۰۴
		توزیع مناسب خدمات شهری	۰/۷۷۸
		افزایش دسترسی شهروندان به خدمات الکترونیکی و اینترنتی	۰/۸۶۹
		شفافیت در پاسخگویی و مسئولیت پذیری توسط مدیران	۰/۷۰۴
		ارائه ارزیابی عملکرد سالانه شهرداری و سازمان‌های وابسته به آن	۰/۷۳۶
		تجهیز شهر به سامانه‌های مختلف هوشمندسازی	۰/۶۹۹
مشارکت شهروندان در مدیریت شهری	۱۱/۸۱۲	استفاده از دیدگاه شهروندان در تصمیم گیری‌ها در سطح محلات	۰/۶۷۳
		ایجاد و گسترش خدمات صنفی و دفاتر محله	۰/۸۷۷
		شناسایی نیازهای محلات شهر بر اساس دیدگاه مردم	۰/۵۸۴
بهبود خدمات زیربنایی	۱۰/۴۵۹	اصلاح برخی خیابان‌ها و دسترسی‌ها	۰/۶۳۷
		بهبود زیرساخت‌های فناوری مدیریت شهری	۰/۸۸۷
		توسعه خدمات کرانه ساحلی شهر	۰/۸۵۰
گسترش فضای نشاط آور در شهر	۸/۹۳۴	گسترش برنامه‌های فرهنگی به مناسب‌های مختلف	۰/۸۳۹
		مدیریت کاهش جرائم شهری	۰/۸۹۵
		توسعه نشاط و سرزندگی در شهر	۰/۶۴۷
احیای بافت فرسوده	۶/۳۹۴	تسریع در نوسازی برخی محلات شهری	۰/۷۷۴
		تامین اعتبارات بافت فرسوده	۰/۵۵۸

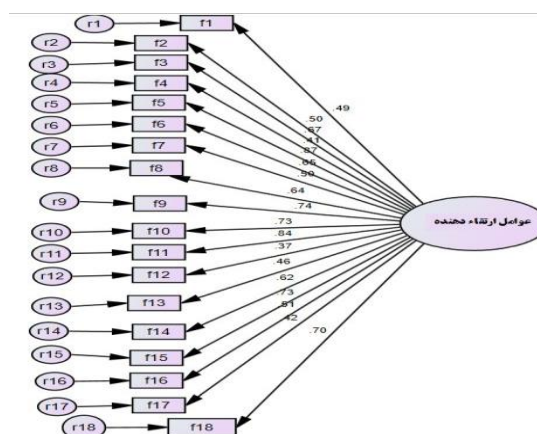
منبع: مطالعات میدانی نویسندگان، ۱۴۰۲

سنجش تاثیر عوامل مختلف در بهبود وضعیت موجود مدیریت شهری از طریق مدل‌سازی معادلات ساختاری

در این بخش با استفاده از مدل‌سازی معادلات ساختاری، به بررسی تاثیر عوامل مختلف در بهبود وضعیت موجود مدیریت شهری تاکید شده است. جهت ارائه یک مدل تجربی از تاثیر عوامل مختلف در بهبود وضعیت موجود مدیریت شهری، با استفاده از نرم افزار AMOS، ابتدا مدل تحلیلی عاملی مرتبه اول مربوط به هر یک از عوامل (۱۸ مورد) را ترسیم کرده و در ادامه مدل مذکور، هر یک از عوامل اعتبارسنجی شده‌اند. عوامل (شاخص) مذکور با استفاده از مدل تحلیل عاملی اکتشافی در ۱۸ عامل طبقه‌بندی شده‌اند و عوامل شناسایی شده با استفاده از تحلیل عاملی اکتشافی (شکل ۳) اعتبار سنجی شده‌اند. نتایج بررسی بار عاملی مربوط به ۱۸ شاخص نشان می‌دهد مقدار بارهای عاملی از ۰/۳ بیشتر بوده و نشان‌دهنده وضعیت مناسب عوامل (ویژگی‌ها) در مدل ترسیم شده می‌باشد. این مدل می‌تواند تاثیر عوامل مختلف در بهبود وضعیت موجود مدیریت شهری را ارزیابی و پیش بینی نمایند. علاوه بر این ویژگی‌ها یا شاخص‌های بکاررفته در مدل از اعتبار قابل قبولی برخوردار هستند.

شکل ۴- مدل نهایی معادله ساختاری تاثیر عوامل مختلف در بهبود وضعیت موجود مدیریت شهری از طریق مدل‌سازی معادلات ساختاری
منبع: مطالعات میدانی نویسندگان، ۱۴۰۲

شکل ۳- بار عاملی عوامل موثر در ارتقای مدیریت شهری
منبع: مطالعات میدانی نویسندگان، ۱۴۰۲

پس از آنکه بارهای عاملی شاخص‌ها از تایید آنها اشاره داشته است، اقدام به ترسیم مدل اصلی پژوهش یعنی تاثیر عوامل مختلف در بهبود وضعیت موجود مدیریت شهری شده است. شکل (۴) مدل نهایی تاثیر عوامل مختلف در بهبود وضعیت موجود مدیریت شهری را نشان داده است. این مدل یک مدل رگرسیونی بوده است که رابطه و تاثیرات ۱۸ عامل در بهبود وضعیت موجود مدیریت شهری را نشان می‌دهد. در ادامه نیز بر اساس جدول (۷) کلیت این مدل ارزیابی شده است. بر اساس مدل میزان تاثیر عوامل در مدیریت شهری برابر با ۰/۵۲ شده است که یک تاثیرگذاری قابل قبولی است. جدول (۷) شاخص‌های ارزیابی کلیت مدل تاثیر عوامل مختلف در بهبود وضعیت موجود مدیریت شهری را بیان می‌نماید. نهایتاً نتایج حاصل از شاخص‌های برازش مدل نهایی نشان می‌دهد که مدل از برازش خوب برخوردار است و اعتبار و دقت لازم را در زمینه بررسی تاثیر عوامل مختلف در بهبود وضعیت موجود مدیریت شهری را دارا است. در واقع این مدل توانسته است چگونگی و میزان اثرگذاری را بخوبی تبیین و ارائه نماید. از جمله شاخص‌های مهم در این زمینه می‌توان به میزان (CFI) برابر با ۰/۹۵۹، میزان (RMSEA) برابر با ۰/۰۶۹، میزان (HOELTER) برابر با ۲۰۱ اشاره نمود که با مقادیر پیشنهادی و استاندارد مطابقت دارند.

جدول ۷- شاخص‌های ارزیابی کلیت مدل تاثیر عوامل مختلف در بهبود وضعیت موجود مدیریت شهری از طریق مدل‌سازی معادلات ساختاری

شاخص	مقادیر پیشنهادی	مدل نهایی
CMIN	-	۳۹۹۲/۰۲۰
DF	-	۱۴۹
CMIN/DF	-	۲۶/۳
CFI	> 0.9	۰/۹۶۴
RMSEA	< 0.08	۰/۰۶۹
HOELTER	> 75	۲۰۱
RMR	$= 0$	۰/۰۳۱
GFI	> 0.9	۰/۹۵۹
NFI	> 0.9	۰/۹۶۳
PRATIO	$0-1$	۰/۳۱۸

منبع: مطالعات میدانی نویسندگان، ۱۴۰۲

پس از بررسی برازش کلیت مدل تاثیر عوامل مختلف در بهبود وضعیت موجود مدیریت شهری، اثر متغیر مستقل (عوامل) بر متغیر وابسته پژوهش (مدیریت شهری) مورد بررسی قرار گرفت. همان‌طور که مشاهده می‌شود (جدول ۸)، نقش عوامل ذکر شده در بهبود مدیریت شهری بوشهر در میان پاسخگویان در سطح ۹۹ درصد اطمینان معنادار است. بالاتر بودن نسبت بحرانی (برآورد شده از مقدار ۲/۵۸ (نسبت بحرانی بالاتر از ۲/۵۸ نشانگر معناداری اثر می‌باشد)، نیز نشان‌دهنده معناداری اثر متغیر مستقل پژوهش (۱۸ عامل شناسایی شده) بر متغیر

وابسته (مدیریت شهری) می‌باشد. در مجموع می‌توان چنین عنوان کرد که ۱۸ عامل بررسی شده شامل تجدید نظر در سیاست‌ها و قوانین سرمایه گذاری عمومی، همپوشانی اهداف بلندمدت سازمان‌های متولی شهری، توزیع مناسب خدمات شهری، افزایش دسترسی شهروندان به خدمات الکترونیکی و اینترنتی، شفافیت در پاسخگویی و مسئولیت پذیری توسط مدیران، ارائه ارزیابی عملکرد سالانه شهرداری و سازمان‌های وابسته به آن، تجهیز شهر به سامانه‌های مختلف هوشمندسازی، استفاده از دیدگاه شهروندان در تصمیم‌گیری‌ها در سطح محلات، ایجاد و گسترش خدمات صنفی و دفاتر محله، شناسایی نیازهای محلات شهر بر اساس دیدگاه مردم، تجدیدنظر در برخی خیابان‌ها و دسترسی‌ها، بهبود زیرساخت‌های فناوری مدیریت شهری، توسعه محله، توسعه خدمات کرانه ساحلی شهر، گسترش برنامه‌های فرهنگی به مناسب‌های مختلف، مدیریت کاهش جراثیم شهری، توسعه نشاط و سرزندگی در شهر، تسریع در نوسازی برخی محلات شهری، تامین اعتبارات بافت فرسوده می‌توانند در بهبود مدیریت شهری موثر باشند. بررسی میزان تاثیر عوامل مختلف در وضعیت مدیریت شهری نشان می‌دهد مقدار اثر کل ۰/۵۲ بوده و در مجموع عوامل بررسی شده می‌تواند حدود ۵۲ درصد واریانس، نقش آفرینی و تاثیرات مثبت در ارتقای مدیریت شهری بوشهر را تبیین نماید. بر اساس نتایج این مدل بیشترین تاثیرگذاری در مدیریت شهری مربوط به عامل شفافیت در پاسخگویی و مسئولیت پذیری توسط مدیران با تبیین ۰/۸۸ است. شاخص اصلاح برخی خیابان‌ها و دسترسی‌ها توان تبیین ۰/۸۴، مدیریت کاهش جراثیم شهری توان تبیین ۰/۷۶، ایجاد و گسترش خدمات صنفی و دفاتر محله توان تبیین ۰/۷۶ و شناسایی نیازهای محلات شهر بر اساس دیدگاه مردم نیز توان تبیین ۰/۷۳ را در زمینه ارتقای مدیریت شهری بوشهر دارا می‌باشند (جدول ۸).

جدول ۸- محاسبه تاثیر عوامل مختلف در بهبود وضعیت موجود مدیریت شهری

متغیر مستقل	متغیر وابسته	نسبت بحرانی	اثر کل	سطح معناداری
تجدید نظر در سیاست‌ها و قوانین سرمایه گذاری عمومی	وضعیت مدیریت شهری	۷/۴۳۲	۰/۴۸	۰/۰۰۰
همپوشانی اهداف بلندمدت سازمان‌های متولی شهری		۸/۰۰۴	۰/۴۸	۰/۰۰۰
توزیع مناسب خدمات شهری		۶/۱۲۰	۰/۶۶	۰/۰۰۰
افزایش دسترسی شهروندان به خدمات الکترونیکی و اینترنتی		۷/۵۴۶	۰/۳۹	۰/۰۰۳
شفافیت در پاسخگویی و مسئولیت پذیری توسط مدیران		۷/۷۶۸	۰/۸۸	۰/۰۰۰
ارائه ارزیابی عملکرد سالانه شهرداری و سازمان‌های وابسته به آن		۶/۳۳۴	۰/۶۳	۰/۰۰۰
تجهیز شهر به سامانه‌های مختلف هوشمندسازی		۶/۹۸۰	۰/۴۹	۰/۰۰۰
استفاده از دیدگاه شهروندان در تصمیم‌گیری‌ها در سطح محلات		۷/۴۳۰	۰/۶۶	۰/۰۰۰
ایجاد و گسترش خدمات صنفی و دفاتر محله		۶/۷۶۵	۰/۷۶	۰/۰۰۰
شناسایی نیازهای محلات شهر بر اساس دیدگاه مردم		۶/۷۶۵	۰/۷۳	۰/۰۰۲
اصلاح برخی خیابان‌ها و دسترسی‌ها		۶/۸۷۶	۰/۸۴	۰/۰۰۱
بهبود زیرساخت‌های فناوری مدیریت شهری		۷/۰۲۳	۰/۳۶	۰/۰۰۰
توسعه خدمات کرانه ساحلی شهر		۸/۰۴۵	۰/۴۴	۰/۰۰۰
گسترش برنامه‌های فرهنگی به مناسب‌های مختلف		۷/۴۳۵	۰/۵۸	۰/۰۰۰
مدیریت کاهش جراثیم شهری		۶/۰۹۹	۰/۷۶	۰/۰۰۰
توسعه نشاط و سرزندگی در شهر		۵/۰۷۶	۰/۴۸	۰/۰۰۱
تسریع در نوسازی برخی محلات شهری		۶/۰۵۶	۰/۴۹	۰/۰۰۰
تامین اعتبارات بافت فرسوده		۶/۰۴۳	۰/۷۰	۰/۰۰۱

منبع: مطالعات میدانی نویسندگان، ۱۴۰۲

نتیجه‌گیری و ارائه پیشنهادها

مدیریت از مهمترین مباحث شهرها به ویژه شهرهای بزرگ محسوب می‌شوند؛ چرا که معمولاً شهرهای بزرگ به دلیل ویژگی‌های مختلف اقتصادی، اجتماعی و زیست محیطی بها مشکلات و مسائل متنوعی نیز روبه رو هستند. این مسائل در عصر حاضر با توجه به رشد سریع تغییرات، مورد توجه جدی تری قرار گرفته‌اند. شهر بوشهر نیز که به عنوان یک شهر اقتصادی و ساحلی شناخته می‌شود، از این مسائل مبرا نیست. به نظر می‌رسد به دلیل موقعیت جغرافیایی و ویژگی‌های مختلف اقتصادی، اجتماعی و زیست محیطی-کالبدی، یکی از مسائل مهم

در حوزه شهر بوشهر، شاخص‌های مدیریت این شهر است. در این پژوهش سعی شده که ارزیابی کلی از وضعیت مدیریت شهری بوشهر مورد مطالعه قرار گیرد و در ادامه عوامل موثر در ارتقای وضعیت موجود نیز شناخته و تبیین گردد. تحلیل نتایج نشان می‌دهد که شهر بوشهر در وضعیت مدیریت شهری با مشکلات جدی مواجه است. مشکلاتی نظیر ضعف مشارکت شهروندان، نقض قوانین در مدیریت شهر، و عدم توجه به اصل عدالت در توزیع خدمات شهری به وضوح آشکار هستند. تحلیل ضعیف بودن شاخص مشارکت شهروندان در مدیریت شهری نشان‌دهنده ضعف در ارتباط مسئولین محلی با شهروندان است. همچنین عدم توجه به اصل قانونمندی در مدیریت شهر، نشان از نقص‌های جدی در سیاست‌گذاری و اجرای قانون دارد. علاوه بر این نقض عدالت در توزیع خدمات نشانگر عدم توجه به نیازها و نیازمندی‌های تمام اقشار جامعه شهری است. از دیگر ضعف‌های قابل ذکر و مشخص شده می‌توان به ضعف در پاسخگویی و مسئولیت‌پذیری، عدم مدیریت زیست محیطی شهر، کارایی و اثربخشی پایین در عملکرد مسئولان، کمبود توجه به نوسازی بافت فرسوده شهر، ضعف بودن سرزندگی شهری، عدم مدیریت آسیب‌های اجتماعی در شهر، عملکرد ضعیف در زمینه ایمنی و امنیت شهر و غیره اشاره نمود. نتایج این بخش از پژوهش با تحقیقات لمبرت و دونیهو (۲۰۲۰)، آتی (۲۰۱۹)، کاوه پور و همکاران (۱۴۰۱) و رحمانی (۱۳۹۷) همپوشانی دارد؛ چرا که در این پژوهش نیز بر اهمیت ابعاد مختلف اقتصادی، اجتماعی و زیست محیطی تاکید شده و شاخص‌های تایید شده در این پژوهش در این ابعاد گنجانده شده و به آنها اشاره شده است.

در این تحقیق عوامل متنوعی در راستای ارتقای مدیریت شهری شناخته شدند که در ۵ دسته کلی شامل ایجاد شفافیت و تجدیدنظر در قوانین و سیاست‌های مدیریت شهری؛ مشارکت شهروندان در مدیریت شهری؛ بهبود خدمات زیربنایی؛ گسترش فضای نشاط آور در شهر؛ احیای بافت فرسوده تقسیم بندی شده‌اند. بررسی تاثیرگذاری عوامل مختلف در بهبود وضعیت مدیریت شهری نشان می‌دهد که عوامل مورد بررسی بر متغیر وابسته (مدیریت شهری) تاثیرگذاری معناداری دارند. این نتایج می‌توانند مبنایی مؤثر برای تدوین و اجرای سیاست‌های جدید در جهت بهبود مدیریت شهری در شهر بوشهر فراهم کنند. به نظر می‌رسد که تدابیر تصحیحی نیاز به اجرا دارند. افزایش شفافیت در پاسخگویی و مسئولیت‌پذیری، اصلاح برخی خیابان‌ها و دسترسی‌ها، و توجه به نیازها و نیازمندی‌های تمام اقشار جامعه، اقداماتی مؤثر در جهت بهبود مدیریت شهری می‌توانند باشند. همچنین، مشارکت فعال‌تر شهروندان در فرآیند تصمیم‌گیری مدیران محلی می‌تواند به تقویت ارتباط مسئولین با جامعه کمک کند. همچنین نتیجه این بخش از پژوهش توسط تحقیقات اکسلی (۲۰۲۰)، موخامیتو (۲۰۱۹) و قربانی و همکاران (۱۴۰۰) همخوانی دارد؛ چرا که در این پژوهش‌ها نیز بر اهمیت مشارکت، توسعه فناوری، تشکیل اصناف شهری، توسعه زیرساخت‌ها، هوشمندسازی، اصلاح قوانین، شفاف سازی و... در راستای توسعه مدیریت شهری و عوامل تاثیرگذار در این زمینه تاکید شده است.

در مجموع نتیجه گیری این پژوهش نشان می‌دهد که شاخص‌های مدیریت شهری، ضعیف بوده و این وضعیت در نتیجه عوامل و شاخص‌هایی مختلفی اتفاق افتاده است. برای اصلاح و ارتقای این وضعیت بایستی تمامی جوانب مدیریت شهری از جمله توجه به شهروندان و مشارکت محوری در طرح‌های توسعه شهری مورد توجه قرار گیرد. این موضوع با توجه به عوامل شناخته شده در راستای ارتقای وضعیت موجود نیز بخوبی قابل مشاهده است. بنابراین با توجه به نتیجه پژوهش چند پیشنهاد می‌توان ارائه نمود. ۱- پیشنهاد می‌شود که رویکرد مدیریتی شهر بوشهر، یک رویکرد مشارکت محوری مبتنی بر دیدگاه‌های شهروندان باشد. ۲- پیشنهاد می‌شود که برخی زیرساخت‌ها و زیربناها در شهر بوشهر از جمله کرانه ساحلی آن مورد توجه و توسعه قرار گیرد. ۳- با توجه به مشکلات بافت فرسوده، بایستی با اولویت قرار دادن این بافت، مسائل و معضلات آن را مدیریت و کاهش داد. ۴- پیشنهاد می‌شود که سامانه‌های فناوری محور در راستای شفافیت، پاسخگویی و مسئولیت‌پذیری مدیریت شهر نسبت به شهروندان راه اندازی شود. ۵- پیشنهاد می‌شود که برنامه‌های متنوع فرهنگی، اجتماعی و زیرساختی در راستای ارتقای سرزندگی و نشاط شهر مورد تاکید باشد. ۶- پیشنهاد می‌شود که دفاتر توسعه محلات گسترش یا ایجاد شوند. ۷- پیشنهاد می‌شود با توجه به محدودیت‌های مختلف در حوزه مدیریت شهری از جمله منابع اعتباری، مناطق و محلات اولویت بندی شوند.

ملاحظات اخلاقی:

پیروی از اصول اخلاق پژوهش: در مطالعه حاضر فرم‌های رضایت نامه آگاهانه توسط تمامی آزمودنی‌ها تکمیل شد.

حامی مالی: هزینه‌های مطالعه حاضر توسط نویسندگان تامین شد.

تعارض منافع: بنابر اظهار نویسندگان مقاله حاضر فاقد هرگونه تعارض منافع بوده است.

References

- Abdeljawad, N., & Nagy, I. (2021). Urban Environmental Challenges and Management Facing Amman Growing City. Review of International Geographical Education Online, 11(5), 1-18. [Doi.10.48047/rigeo.11.05.192](https://doi.org/10.48047/rigeo.11.05.192)
- Aghajani, M. (2010). Examining the role of urban management in spatial development, master's thesis, field of geography and urban planning, University of Tehran. (In Persian)

- Almenar, J. B., Elliot, T., Rugani, B., Philippe, B., Gutierrez, T. N., Sonnemann, G., & Geneletti, D. (2021). Nexus between nature-based solutions, ecosystem services and urban challenges. *Land use policy*, 100(1), 1-16. doi.org/10.1016/j.landusepol.2020.104898
- Ashtianiaraghi, M., Sarvar, R., Zivvar, P., & Fallahtabar, N. (2020). Realization of integrated urban management with emphasis on the role and power of actors' different levels of Tehran's urban management. , 11(40), 31-46. [Doi: 20.1001.1.22285229.1399.11.40.3.0](https://doi.org/10.22285/229.1399.11.40.3.0)(In Persian)
- Attahi, K. (2019). Côte d'Ivoire: an evaluation of urban management reforms. In *African Cities in Crisis* (pp. 112-146). Routledge. [Doi: 10.4324/9780429048227-5](https://doi.org/10.4324/9780429048227-5)
- Biswas, R., Jana, A., Arya, K., & Ramamritham, K. (2019). A good-governance framework for urban management. *Journal of Urban Management*, 8(2), 225-236. doi.org/10.1016/j.jum.2018.12.009
- De Manuel, B. F., Méndez-Fernández, L., Peña, L., & Ametzaga-Arregi, I. (2021). A new indicator of the effectiveness of urban green infrastructure based on ecosystem services assessment. *Basic and Applied Ecology*, 53, 12-25. doi.org/10.1016/j.baae.2021.02.012
- Fariniuk, T. M. D. (2020). Smart cities and the pandemic: digital technologies on the urban management of Brazilian cities. *Revista de Administração Pública*, 54, 860-873. doi.org/10.1590/0034-761220200272x
- Ghorbani, H., Ahmadi, S., Marafet Nia, S. (2012). The role of urban management in the sustainable development of Bushehr tourism, *Payam Sabz Monthly*, 112(3), 33-51. Doi: magiran.com/p1213789(In Persian)
- Haldorai, A., & Ramu, A. (2021). Canonical correlation analysis based hyper basis feedforward neural network classification for urban sustainability. *Neural Processing Letters*, 53(4), 2385-2401. [Doi: 10.1007/s11063-020-10327-3](https://doi.org/10.1007/s11063-020-10327-3)
- Huxley, M. (2020). Administrative coordination, urban management and strategic planning in the 1970s. In *Australian Metropolis* (pp. 131-148). Routledge. [Doi: 10.4324/9780203362518-9](https://doi.org/10.4324/9780203362518-9)
- Kavehpour, Y., Eghbali, N., & Hamzeh, F. (2022). Evaluating the Performance of Urban Management With Emphasis on Indicators of Good Governance Case Study: Ahvaz city. *Geographical Planning of Space*, 12(1), 51-66. [doi: 10.30488/gps.2022.342406.3543](https://doi.org/10.30488/gps.2022.342406.3543)
- Khadim al-Hosseini, A., Bahrami, A. (2018). Evaluation of urban management performance in urban sustainability (case study: Izeh city), *Geography and Environmental Studies*, 8(30): 33-48. Doi: https://journals.iau.ir/article_669138.html(In Persian)
- Kötter, T. (2019). Urban development. *The Bonn Handbook of Globality*: 1(4), 701-712. https://link.springer.com/chapter/10.1007/978-3-319-90377-4_61
- Lambert, M. R., & Donihue, C. M. (2020). Urban biodiversity management using evolutionary tools. *Nature Ecology & Evolution*, 4(7), 903-910. <https://www.nature.com/articles/s41559-020-1193-7>
- Linn, J. F. (2019). Success and failure in urban management: some lessons from the East Asian experience. In *Urbanization and Urban Policies in Pacific Asia* (pp. 233-256). Routledge. [Doi:10.4324/9780429266898-12](https://doi.org/10.4324/9780429266898-12)
- Liu, H., Zhou, G., Wennersten, R., & Frostell, B. (2014). Analysis of sustainable urban development approaches in China. *Habitat international*, 41, 24-32. doi.org/10.1016/j.habitatint.2013.06.005
- McGill, R. (2020). Urban resilience—An urban management perspective. *Journal of Urban Management*, 9(3), 372-381. <https://www.econstor.eu/handle/10419/271403>
- Mohamadi, N., Mojtazadeh, H., tavakolan, A.(2022). An analysis of urban governance based on providing an optimal model (Case study of Garmadreh city). 21 (63) ,361-380. Doi:: <http://jgs.khu.ac.ir/article-1-3885-fa.html> (In Persian)
- Mukhametov, D. (2019). Smart city: From the metaphor of urban development to innovative city management. *TEM Journal*, 8(4), 1247-1251. <https://www.cceeol.com/search/article-detail?id=811991>
- Nicholls, E., Ely, A., Birkin, L., Basu, P., & Goulson, D. (2020). The contribution of small-scale food production in urban areas to the sustainable development goals: A review and case study. *Sustainability Science*, 15, 1585-1599. <https://link.springer.com/article/10.1007/s11625-020-00792-z>
- Onibokun, A. G. (2019). Urban growth and urban management in Nigeria. In *African Cities in Crisis* (pp. 68-111). Routledge. [doi: 10.4324/9780429048227-4](https://doi.org/10.4324/9780429048227-4)
- Pejic Bach, M., Tustanovski, E., Ip, A. W., Yung, K. L., & Roblek, V. (2020). System dynamics models for the simulation of sustainable urban development: A review and analysis and the stakeholder perspective. *Kybernetes*, 49(2), 460-504. [doi/10.1108/K-04-2018-0210/full/html](https://doi.org/10.1108/K-04-2018-0210/full/html)
- Ragheb, A., Aly, R., & Ahmed, G. (2022). Toward sustainable urban development of historical cities: Case study of Fough City, Egypt. *Ain Shams Engineering Journal*, 13(1), 101-119. doi.org/10.1016/j.asej.2021.06.006
- rahmani, H. (2019). Urban Governance: Identifying measures for Urban Management of Tehran Municipality. *Urban Management Studies*, 10(36), 1-15. Doi: https://journals.srbiau.ac.ir/article_13936.html (In Persian)
- Saiedi, A. (2010). The foundation of locating and establishing new villages, Tehran: Shahidi Publications. (In Persian)

- Shao, Z., Sumari, N. S., Portnov, A., Ujoh, F., Musakwa, W., & Mandela, P. J. (2021). Urban sprawl and its impact on sustainable urban development: a combination of remote sensing and social media data. *Geo-Spatial Information Science*, 24(2), 241-255. [doi/full/10.1080/10095020.2020.1787800](https://doi.org/10.1080/10095020.2020.1787800)
- Sharma, P. (2020). Opportunities and struggles of decentralized governance reform for urban municipalities in India. *World Development Perspectives*, 17(1), 21-38. doi.org/10.1016/j.wdp.2020.100174
- Jamini, D., Shamsoddini, A. & Jamshidi, A. (2023). Citizen participation in urban management and identifying its economic and social determinants, *Ilam. Motaleate Shahri*, 12(45), 19-30. https://urbstudies.uok.ac.ir/article_62236.html
- Spencer, J. H., Finucane, M. L., Fox, J. M., Saksena, S., & Sultana, N. (2020). Emerging infectious disease, the household built environment characteristics, and urban planning: Evidence on avian influenza in Vietnam. *Landscape and Urban Planning*, 193(2), 113-132. doi.org/10.1016/j.landurbplan.2019.103681
- Taraglio, S., Chiesa, S., La Porta, L., Pollino, M., Verdecchia, M., Tomassetti, B., ... & Lombardi, A. (2019). Decision Support System for smart urban management: resilience against natural phenomena and aerial environmental assessment. *International Journal of Sustainable Energy Planning and Management*, 24. <https://journals.aau.dk/index.php/sepm/article/view/3338>
- Valcárcel-Aguiar, B., & Murias, P. (2019). Evaluation and management of urban liveability: A goal programming based composite indicator. *Social indicators research*, 142, 689-712. <https://link.springer.com/article/10.1007/s11205-018-1861-z>
- Vanoutrive, T., & Huyse, H. (2023). Revisiting modal split as an urban sustainability indicator using citizen science. *Cities*, 143, 104592. doi.org/10.1016/j.cities.2023.104592
- Visvizi, A., Lytras, M. D., Damiani, E., & Mathkour, H. (2018). Policy making for smart cities: Innovation and social inclusive economic growth for sustainability. *Journal of Science and Technology Policy Management*, 9(2), 126-133. [doi/10.1108/JSTPM-07-2018-079/full/html](https://doi.org/10.1108/JSTPM-07-2018-079/full/html)
- White, R. R. (2019). The influence of environmental and economic factors on the urban crisis. In *African Cities in Crisis* (pp. xiv-19). Routledge. [doi. 10.4324/9780429048227-1](https://doi.org/10.4324/9780429048227-1)
- Xu, Z., Zhang, J., Zhang, Z., Li, C., & Wang, K. (2020). How to perceive the impacts of land supply on urban management efficiency: Evidence from China's 315 cities. *Habitat International*, 98, 1-18. doi.org/10.1016/j.habitatint.2020.102145
- Zeng, X., Yu, Y., Yang, S., Lv, Y., & Sarker, M. N. I. (2022). Urban resilience for urban sustainability: Concepts, dimensions, and perspectives. *Sustainability*, 14(5), 24-41. doi.org/10.3390/su14052481